

smyslu čl. 376 odstavec první obch. zák., třeba že mu neoznámila kupitele papírů. Chtěl-li žalobce použití práva čl. 376 třetí odstavec obch. zák., bylo jeho povinností, by se o tom ihned způsobem každou pochybnost vylučujícím prohlásil. Toho žalobce neučinil. Nehledíc ani k tomu, že by ani v ohrazení jeho proti vyúčtování prodaných cenných papírů na zvláštním účtě rakouských pokud se týče vídeňských korun nebylo lze ještě spatřovati použití práva odstavce třetího čl. 376 obch. zák., ježto mohl žalobce při tom vycházeti i z jiných právních hledisek, neohradil se žalobce vůbec proti výpisům zvláštních účtů svrchu uvedeným, a to ani když o jich významu svědkem S-em byl poučen a dovolával se tohoto práva teprve za sporu. Lze sice zásadně připustiti, že použití práva čl. 376 třetí odstavec obch. zák. není vázáno určitou lhůtou, jest však právním pravidlem, uznaným literaturou i judikaturou, že, zaslal-li komisionář komitentovi vyúčtování o provedeném příkazu, z něhož jest patrné, že, ač nepojmenoval jiného smluvníka přece nechce býti pokládán za přímého smluvníka — jak tomu bylo i zde — musí komitent bez odkladu dáti na jevo vůli, že se chce držeti komisionáře jako přímého smluvníka, jinak se pokládá za to, že se tohoto práva vzdal a spokojil se s nároky, které mu přísluší proti komisionáři dle čl. 361 obch. zák. Opačný názor nelze uvést v soulad se zásadou obchodnické poctivosti a slušnosti a byla by také ohrožena jistota v obchodním styku, kdyby komitent, jenž původně na to nepomýšlel, aby použil práv plynoucích pro něho z čl. 376 odstavec třetí obch. zák., dodatečně, třeba po letech, když by se mu to právě hodilo, chtěl na újmu komisionáře těžiti z okolností, které dříve nepřikládal významu, totiž, že mu komisionář svého času nepojmenoval kupitele. Právem tedy soudy nižších stolic uznaly, že za daných okolností nelze mlčení žalobcovy vykládati jinak, než že se zřekl práva čl. 376 odstavec třetí obch. zák., spokojiv se jen s nároky z prostého poměru komisionářského dle čl. 361 obch. zák. (§§ 863, 914 obč. zák. a čl. 279 obch. zák.).

Čís. 4745.

Proti žalobě o spravení záznamu nelze namítati nedostatek formálnosti třetího odstavce §u 56 knih. zák.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, Rv I 1974/24.)

Kateřině P-ové byla dle §u 53 knihovního zákona usnesením okresního soudu ze dne 31. října 1922 povolena poznámka pořadí pro zadlužení do výše 60.000 Kč. Dne 20. ledna 1923 byl na jmění Kateřiny P-ové vyhlášen úpadek. Usnesením soudu ze dne 24. března 1923 bylo v pořadí poznámky zaznamenáno právo zástavní za pohledávku žalobkyně 20.000 Kč na základě dlužního úpisu ze dne 30. října 1922, kterýž neměl den svého vyhotovení ani soudně ani notářsky ověřen. Toto usnesení vešlo v moc práva. Žalobě proti úpadkové podstatě Kateřiny P-ové o spravení záznamu zástavního práva pro pohledávku 20.000 Kč v pořadí poznámky zadlužení do 60.000 Kč procesní soud první

stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. D u v o d y Dle §u 53 knih. zák. jest vlastník oprávněn žádati za knihovní poznámku, že na své nemovitosti chce zříditi pro dluh, jehož výši má udati, zástavní právo a založiti knihovní pořad na dobu této žádosti pro toto zástavní právo. Byl-li na jmění vlastníka nemovitosti vyhlášen úpadek před podáním žádosti za vklad, může býti zápis dle §u 56 odstavec třetí knih. zák. jen tehdy povolen, když listina o tomto právním jednání, t. j. listina o zřízení zástavního práva, na základě které vtělení neb záznam zástavního práva v knihovním pořadu má býti povolen, již před tím, než byl úpadek vyhlášen, byla zhotovena a den, kdy byla zhotovena, soudně neb notářsky ověřen. Na tomto předpisu se ničeho nezměnilo ustanovením §u 13 konk. ř., dle kterého vklady a záznamy ve veřejných knihách o nemovitých věcech též po vyhlášení úpadku mohou býti povoleny a provedeny, když se pořadí vkladu zástavního práva řídí dnem, ležícím před zahájením úpadku. Jest tudíž nyní jako dříve vklad zástavního práva v pořadí poznámky jen tehdy přípustným, když den zřízení listiny o propůjčení zástavního práva je osvědčen soudním anebo notářským ověřením a toto zjištění dne nemůže se státi svědeckým důkazem ani rozsudkem vydaným na základě tohoto svědeckého důkazu. (Plen. rozh. nejvyššího soudu v Brně, 11. prosince 1923, Pres. 1504/23, č. sb. 3266.) Dle §u 42 odstavec druhý knih. zák. má žalobce v rozepři spravovací prokázati právní důvod k nabytí knihovního práva, tudíž se zřetelem na záznam práva, nejen prokázati správnost pohledávky, nýbrž též právní důvod k nabytí zástavního práva a žalovaný má na vůli všechny své námitky proti existenci knihovního práva i tehdy k platnosti přivést, kdyby do rozhodnutí, jímž byla poznámka povolena, nepodal rekursu. Ježto na dlužním listu ze dne 30. října 1922 den jeho zhotovení není ověřen ani soudně, ani notářsky, neprokázala žalobkyně právního důvodu nabytí zástavního práva a byla tudíž žaloba zamítnuta.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Dovolatelka právem poukazuje na právní moc usnesení ze dne 4. března 1923, kdyžtž do usnesení, povolujícího záznam, nebyl správcem úpadekové podstaty vznesen rekurs, ač listina, dle níž záznam byl povolen, neměla náležitostí §u 56 odstavec třetí knih. zák., a správně dovozuje, že žalovaná strana proti žalobě o spravení záznamu nesmí již vznášeti tuto jen formální námitku, jež dle §u 94 čís. 4 a 126 knih. zák. mohla s úspěchem býti uplatněna rekuresem. Dle §u 42 knih. zák. musí žalobce ve sporu o spravení záznamu dokázati správnost pohledávky a právní důvod zaznamenaného práva, a žalovanému jest volno, aby proti trvání zaznamenaného práva vznesl všechny své námitky i tehdy, nepodal-li do usnesení, záznam povolujícího, rekursu vůbec anebo podal-li jej bezúspěšně. Proto i v tomto případě žalovaná strana, ač nepodala rekursu, může vznést proti trvání zaznamenaného práva všechny své námitky. Ovšem musí jíti o námitky proti trvání práva a o nic jiného. Námitkou proti trvání práva zástavního není však námitka, že dlužní úpis ze dne 30. října 1922 nemá den svého vyhotovení ani soudně ani

notářsky ověřen. To jest jen námitka nedostatku formálnosti §u 56 odstavec třetí knih. zák., který se však platnosti právního jednání, jímž zástavní právo bylo založeno, t. j. platnosti a trvání důvodu práva zástavního nedotýká. Proto přehlédnutí předpisu §u 56 odstavec třetí knih. zák. při povolení záznamu nemůže býti vytýkáno a napraveno ve sporu o spravení záznamu a jeví se tedy v tomto směru býti účinnou právní moc usnesení povolujícího záznam (§ 18 nesp. říz.), takže předpis §u 56 odstavec třetí knih. zák. a §u 13 konk. ř. nepřicházejí již vůbec v úvahu v tomto sporu, který má za předmět pouze spravení záznamu, za trvání úpadkového řízení právoplatně povoleného. Nerozhodnou jest s hlediska §u 53 knih. zák. ta okolnost, že dlužní úpis jest datován dnem 30. října 1922, že však o poznámku pořadí zažádáno o den později.

Čís. 4746.

Byla-li pohledávka z dodání zboží do komise splatna před válkou v německých markách, jest ji zaplatiti v tolika Kč, kolik činily marky v rakouských korunách dle kursu v den splatnosti. Rentové marky německé nelze použiti ku přepočtení kursu Kč.

Ztrátu věřitelovu poklesem měny nelze přičísti na vrub prodlevšího dlužníka, pakli věřitel neuplatňoval svého nároku ještě před nastalým znehodnocením měny.

(Rozh. ze dne 26. února 1925, Rv I 116/25.)

Josef H. byl ve spojení se žalující říšskoněmeckou firmou, jež mu dodávala do komise poštovní známky. Posledně dodala mu dne 28. prosince 1912 známek za 124 K a 1221 Mk 42 pf. Žalobě, již domáhala se říšskoněmecká firma na dědičce po Josefu H-ovi zaplacení této pohledávky, již vypočetla na 11.676 Kč 52 h, vzavši ohledně markové pohledávky za základ kurs rentové marky, vyhověl procesní soud první stolice potud, že přiznal žalobkyni 1875 Kč 85 h. Důvody: Jde o řešení otázky, kolik má žalovaná platiti v korunách československých. Žalobkyně požadovati může placení pouze v československých korunách. To plyne ze zásady čl. 336 obch. zák., pokud se týče §u 905 a 1420 obč. zák., podle nichž co do měny rozhodným jest v pochybnosti t. j. není-li nic jiného dojednáno nebo podstatou obchodu určeno, splnění závazku. Splněním tím bylo bydliště Josefa H-a, platiti dlužno tudíž po měnové rozluce jen v korunách československých, na kterémžto stanovisku stojí i žaloba, domáhajíc se placení v této měně. Pokud jde o pohledávku 124 K, platiti dlužno místo ní vzhledem k jasnému znění §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. 124 Kč. Pokud pak jde o Mk, nemůže žalobkyně požadovati placení v rentových markách, poněvadž jednak tyto nejsou měnou oficiální, na bursách zavedenou, jednak zavedeny byly teprve v listopadu 1923, kdežto pohledávka žalobkyně vzešla již před měnovou rozlukou. Dle toho vzhledem k době vzniku této pohledávky, rozhodným jest předválečný kurs rakouské koruny k marce, který se skoro trvale pohyboval za 1 M na 1 K 20 h. Při-